

uděluje biskup, jímž jmenování byli. Všeobecné instrukce udělují obyčejně synody provinciální jako na př. pražská z roku 1860, vídeňská z roku 1858.

Děkanům nepřísluší jurisdikce nad duchovenstvem jim podrobeným, nýbrž toliko dohled a po případě právo dávatí důtky, jedná-li se o to, aby co nejrychleji naskytnuvší se nepřístojnosti odstraněny byly; nepodaří-li se to, mají záležitost odevzdati řádnému soudci, t. j. biskupovi. Dohled vztahuje se jak na osobní chování se duchovenstva, tak i na činnost úřední. Za tím účelem mají děkanové z pravidla každoročně předsevzítí visitaci svého okresu a při té příležitosti přesvědčiti se, zda osobní chování jednotlivých kněží jest bezúhonné, jsou-li stavení kostelní a farní v řádném stavu, zda jsou matriky a ostatní knihy farní správně vedeny, jakož i zda jméním kostelním řádně se hospodaří. Zvláštním předmětem této visitace jest též zkouška mládeže školní z náboženství. O všem, co děkan při visitaci byl upozoroval, má podati zprávu biskupskému ordinariatu. Duchovní, u nichž visitace se právě odbývá, musí poskytnouti vikáři náležitého pohostinství.

Děkanové jsou dále sprostředkujícími orgány mezi duchovenstvem a biskupem, prostřednictvím jich doručují se jednotlivým kněžím všechna nařízení ordinariatu; podání, žádosti atd. kněžstva, které na biskupa řízeny jsou, musí býti podány prostřednictvím děkana, který má připojiti o nich své dobrozdání. Jménem biskupovým mají děkanové nově jmenovaným farářům jich obročí vykazovati a je slavnostně instalovati; faráře zemřelé mají pochovávat, jsouce ovšem při tom oprávněni žádati poplatku štolního, na místo jich mají však ihned prozatímně správce ustanoviti a sepsati inventář o pozůstalosti, po případě při inventuře úřední intervenovati jako komisaři biskupští; dále mají se postarati o to, by jmění kostelní ze jmění soukromého a z příjmů obročí vyloučeno bylo a mají prozkoumati inventář kostelní a případně doplnění jeho obstarati. Též bývají z pravidla ordinariatem k tomu ustanoveni, aby převzali farní knihy a písemnosti, týkající se věcí úředních, jež dle § 56 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. mají býti z inventury vyloučeny.

Duchovenstvo děkanátu mají každoročně ku pastorální konferenci svolati. Biskupové přenášejí obyčejně na děkany jistá oprávnění (t. zv. facultates), jako právo udílení dispense od jedné a v nutných případech ode dvou ohlášek manželských.

Úřední dopisování děkanů jest prosto poštovního; za vykonávání svého úřadu mohou dle § 3, 2 b. zák. ze dne 19. dubna 1885 č. 47. ř. z. ve přiznání (fassi), které za příčinou doplnění kongruy musí předložiti do výdajů zařaditi obnos, jehož velikost nař. min. k. a vyuč. a nař. min. fin. ze dne 19. června 1886 č. 207 ř. z. pro každý jednotlivý okres děkanský 30 zl. až 150 zl. byla určena.

Dekrety.

I. Pojem. Dekretem vůbec nazývá se každé úřední nařízení, každý úřední výnos, tedy také ustanovení státních úřadů, týkající se určité osoby (dekrety ustanovovací, pochvalné, přijímací, propouštěcí, dekrety o služném atd.). V užším smyslu znamená dekret nařízení vrchnostenské, jmenovitě soudní, vydané v záležitostech úředních osobě určité protivou ku nálezu nebo rozsudku.

Ze starších předpisů o dekretch vydaných jest uvésti: dekrety vydávají se buď na jednotlivé strany, místa, úřady atd.; obsahují zprávy bez

dodatku, zprávy s dodatkem, příkazy, o jejich výkonu se má podati zpráva, příkazy, nařízení, jež mají v širší známost býti uvedeny. Dekrety vydává úřady buď z vlastního podnětu, nebo na základě nařízení úřadu vyššího. V dekretech těchto pak musí výslovně býti naznačen původ tohoto vyššího nařízení. Podstatou dekretu jest: jméno místa nebo strany, jímž se dekret vydává, dotyčná zpráva, příkaz, rozkaz, označení místa, úřadu a pod., který dekret vydává. (Dv. d. ze dne 31. prosince 1781, nař. ze dne 23. ledna 1782).

Dle novějších názorů jest dekretem rozuměti každý výměr, jak úřadu soudního, tak úřadu správního, který tvoří spis samostatný, na rozdíl od výměrů indorsátních, jež píší se in dorso podání, a od výnosu, jež se vydává na záhlaví (rubrice) stranou nebo soudem vyhotoveném. Dekrety, týkající se záležitostí právních, mají zpravidla obsahovati: jméno soudu stran, právní záležitost, návrh a soudní opatření. Při vyhotovení dekretu má býti připojeno datum a podpis, a to při soudech sborových podpis předsedy soudu a jednoho sekretáře nebo přednosty výpravny (§ 211 soud. instr.), při soudech pojedinečných podpis soudce (§ 249 soud. instr.). Každý dekret jest kromě toho opatřiti soudní pečeti a dekrety, jež se vydávají za účelem dopisování s jinými úřady, musí býti též zevně zapečetěny (§ 212 soud. instr.).

Zásady, jež mají místo v řízení soudním, platí též pro dekrety vydané úřady správními.

II. Zvláštní zmínky zasluhují t. zv. dekrety dvorské, dekrety dvorských kancelářů a dekrety dvorské komory. Jsou to výnosy, jež v dobách absolutní vlády jménem panovníkovým vydávaly nejvyšší úřady dvorské, a jež měly moc zákonnou.

1. Dvorským dekretem nazýval se každý výnos vlády, který zákony ve kterémkoli odvětví zákonodárství platící zrušoval, resp. vykládal, nebo nové zákony a právní poměry zaváděl. Nejvíce dvorských dekretů bylo vydáno v oboru spravedlnosti, většinou ve způsobě novel a vysvětlení všeobecného soudního řádu.

2. Dekrety dvorských kancelářů. Dvorské kanceláře jednotlivých zemí korunních, později pak spojená dvorská kancelář (pat. ze dne 26. srpna 1802), vydávaly výnosy, které měly míti platnost pro území, pro které dotyčná dvorská kancelář, resp. spojená dvorská kancelář byla zřízena. Dekrety dvorských kancelářů upravovaly záležitosti veřejnoprávní v obor působnosti příslušné kanceláře spadající, jako: záležitosti náboženské a církevní, zdravotnictví, lékařství, stavby silniční a vodní, záležitosti vojenské, poměr poddanský, zemědělství, částečně též obchod a živnosti, policii administrativní, záležitosti lenní, správu daně pozemkové, dědické a živnostenské, upravení daně pozemkové atd.

3. Dekrety dvorské komory byly vydávány všeobecnou dvorskou komorou a týkaly se záležitostí administrativních dvorské komoře příkazných, jmenovitě: daní nepřímých, celnictví, monopolu, mýt a tax atd.

Dekrety byly vydávány z pravidla pro všechny, neb aspoň pro několik zemí dědičných (vyjímaje ovšem dekrety dvorských kancelářů pro jednotlivé dědičné země zřízených), na rozdíl od nařízení guberniálních, která měla platnost jen pro dotyčnou dědičnou zemi. Změny nastalé r. 1848 ve státním systému, kteréž měly v zápětí reorganisaci centrálních úřadů, měly též za následek, že přestaly se tyto dekrety vydávati. Dekrety vydané podržely

však i po roce 1848 platnost zákonnou, pokud ovšem novějšími zákony výslovně nebo mlčky zrušeny nebyly.

III. Poplatky. Zákon poplatkový považuje dekrety za úřední vyhotovení, jež jsou dle p. s. 7 i popl. z. poplatku prosta, pokud nespádají pod ustanovení p. s. 7 a—h popl. z. Dekrety o způsobilosti, veřejnými úřady nebo obcemi vydané, které kromě úředního vyřízení žádosti za udělení oprávnění, která nezakládají se na titulu občanského práva, nebo za udělení privilegia neb uznání způsobilosti jako diplomy, listiny výsadné, patenty, licence, listy měšťanské, listy mistrovské, listy na obchod podomní atd. podléhají poplatku 1 zl. za každý arch (p. s. 7. g. popl. z.).

Delcredere.

Čl. 370 obch. z. definuje delcredere jako ručení komisionáře za zaplacení nebo jinaké splnění závazku se strany jeho kontrahenta; dotčený poměr není však omezen jen na obchod komisionářský, neboť vyskytuje se i při smlouvě zasílatelské (špeditérské) a jest možným i při obchodech pouhého jednatele neb obchodního zmocněnce. V obou těchto posledních případech platí analogicky ustanovení platná pro delcredere komisionářské.

I. Komisionářské delcredere.

1. Vznik. Delcredere předpokládá především poměr komisionářský, který může míti obsah různý a vyskytuje se jak při koupi, tak i při prodeji komisionářském. Poměr z delcredere plynoucí nerozumí se však při obchodu komisionářském sám sebou, nýbrž komisionář sprostňuje se svého závazku, když příkaz náležitě vyplní a pohledávky vzniklé svému příkazateli (komitentovi) dle čl. 361. obch. z. postoupí. Ke vzniku delcredere jest tedy třeba zvláštního právního důvodu, ať si jest to již výslovná úmluva, nebo dohodnutí mlčky učiněné (na zř. povolení provise za ručení, nebo vůbec provise takové, jež jest vyšší, než obyčejná provise komisionářská). Dle čl. 370 obch. z. vzhází tento poměr též tenkrát, je-li delcredere v sídle komisionářově obchodním obyčejem. Zda v konkrétním případě existuje tento poměr, posoudí soudce, opíraje se po případě o výpovědi znalců.

2. Obsah. Ručení v delcredere se zakládající označuje čl. 370 obch. z. jakožto ručení za zaplacení nebo jinaké splnění závazku kontrahentova. Kdežto dle čl. 361 obch. z. komisionář při postoupení pohledávky vůbec jen z toho práv jest, že pohledávka jest pravou a nikoli však též z toho, že jest dobytnou, vztahuje se ručení komisionářovo z delcredere plynoucí též ku dobytnosti pohledávky. Ručení toto jest pojímáno jako rukojemství dle čl. 281 obch. z. Z protokolů k obch. z. vysvítá, že ustanovení čl. 281 odst. 2 stalo se právě se zřetelem na ručení z delcredere, poněvadž převzetí delcredere se strany komisionáře vždy jest obchodem. Ze všeobecného znění čl. 370 jde na jevo, že komisionář neručí pouze za zaplacení se strany třetího kontrahenta, nýbrž též za každé jinaké jeho plnění tak na př. při koupi za dodání jmenovitě za včasné a pořádné dodání, tak že ručení z delcredere jest možným i při obchodech za hotové, kde plnění z ruky do ruky se děje. Pokud až sahá v jednotlivých případech delcredere, záleží na vůli stran, kterouž soudce ve sporných případech dle předpisu čl. 278 a 279 obch. z. zjistiti má. Převzal-li komisionář delcredere, jest svému komitentovi osobně a bezprostředně práv z toho, že v čase dospělosti komitent závazek svůj řádně splní ovšem pouze potud, pokud